

Listreria monocytogenes στα τρόφιμα ζωικής προέλευσης Ο ρόλος των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών

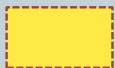

ΔΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

PRODUCT TYPE	STAGES OF PRODUCTION	COMPETENT AUTHORITY	AUTHORISED SERVICES	COMPETENCIES
Red Meat	Production Establishments Transport Storage Placing in the Market Retail	VETERINARY SERVICES	VETERINARY SERVICES	Inspection Approval List Suspension Cancellation
Poultry Meat				
Minced Meat				
Farmed Game Meat				
Wild Game Meat				
Live Bivalve				
Molluscs				
Snails				
Frog Legs	Production Establishments Transport Storage Placing in the Market	VETERINARY SERVICES	VETERINARY SERVICES	EU List CY List Inspection Approval Suspension Cancellation
Fishery Products				
Milk & Milk Products				
Meat Products				
Meat Preparations	Retail	MINISTRY OF HEALTH	PUBLIC HEALTH SERVICES	
Egg Products				
Ice Cream	Production Establishments Transport Storage Placing in the Market Retail	MINISTRY OF HEALTH	PUBLIC HEALTH SERVICES (Ministry of Health)	EU List CY List Inspection Approval Suspension Cancellation
Honey				

VETERINARY SERVICES MANRE

PUBLIC HEALTH SERVICES
MINISTRY OF HEALTH

Έτοιμα προς κατανάλωση τρόφιμα στην Κύπρο

- Αλλαντικά(καπνιστά, ωρίμανσης, βραστά)
- Προϊόντα από ψάρι(καπνιστός σολομός)
- Τυριά(χαλούμι, φρέσκα αναρή)

Τα περισσότερα με ενεργότητα νερού πάνω από 0.91

- Η ενεργότητα νερού (αλάτιση και αποξηήρανση), η οξύτητα(pH) και η θερμοκρασία επηρεάζουν σημαντικά την ανάπτυξη του μικροοργανισμού
- Παράλληλα η προσθήκη νιτρωδών ή άλλων συντηρητικών (οργανικά οξέα) και η κάπνιση (φαινόλες) δυνατό να επιβραδύνει περαιτέρω την ανάπτυξη

Μικροβιολογικές αναλύσεις έτοιμων προς κατανάλωση προϊόντων από το ΕΕΤΖΠ για *L.m*

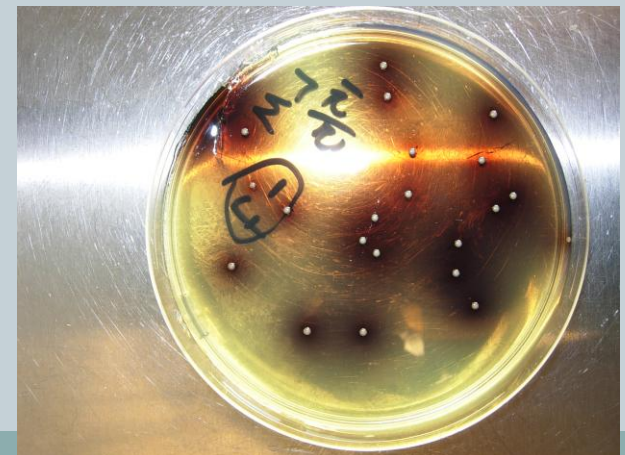

Year	RTE meat products	Pos L.m	RTE fishery products	Pos L.m	Dairy products	Pos L.m	Total products tested	Total pos
2009	425	0	30	4	1857	0	2312	4
2010	406	3	132	0	1820	0	2358	3
2011 _(1st semester)	195	0	60	4	1125	0	1380	4

Χαρακτηριστικά ανάπτυξης και επιβίωσης

Παράμετρος	Εύρος	Ιδανικό	Επιβίωση αλλά όχι ανάπτυξη
Θερμοκρασία ° C	-1.5 μέχρι 45 ° C	30 μέχρι 37° C	-18° C
pH	4.2 μέχρι 9.5	7	3.3 μέχρι 4.2
a _w	0.90 μέχρι 0.99	0.97	<0.90
Περιεκτικότητα σε αλάτι	<0.5 μέχρι 16%	0.7%	≥20%

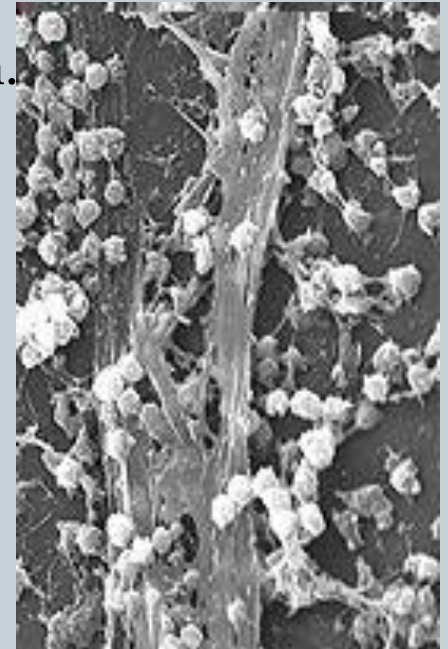
Θερμοκρασία ° C	D6 value (6log μείωση)
65	10min
70	2min
85	1sec

Listeria monocytogenes και τρόφιμα

- Σκοπός και νομική υποχρέωση του παραγωγού:
  - Να περιορίσει στο ελάχιστο την ανάπτυξη της *L.m.* στα τρόφιμα
  - Να ελέγξει την πιθανή επιμόλυνση
  - Να συμμορφωθεί με τα μικροβιολογικά κριτήρια
- Έγγραφο καθοδήγησης
  - SANCO/1628/2008/ver. 9.3
(παραγωγοί και αρμόδιες αρχές)
- Τεχνικό έγγραφο για τη διενέργεια των μελετών
  - Technical Guidance Document On shelf-life studies for *Listeria monocytogenes* in ready-to-eat foods

Νομοθετικές απαιτήσεις για τα τρόφιμα

Κατηγορία τροφίμων	Μικροοργανισμοί/οι τοξίνες και οι μεταβολίτες τους	Πλάνο δειγματοληψίας (1)		Όρια (2)		Αναλυτική μέθοδος αναφοράς (3)	Στάδιο στο οποίο εφαρμόζεται το κριτήριο
		n	c	m	M		
1.1. Τρόφιμα έτοιμα για κατανάλωση που προορίζονται για βρέφη και για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς (4)	<i>Listeria monocytogenes</i>	10	0	Απουσία σε 25 g		EN/ISO 11290-1	Προϊόντα που διατίθενται στην αγορά κατά τη διάρκεια διατήρησής τους
1.2. Τρόφιμα έτοιμα για κατανάλωση ικανά να υποστηρίξουν την ανάπτυξη <i>L. monocytogenes</i> διαφορετικά από εκείνα που προορίζονται για βρέφη και για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς	<i>Listeria monocytogenes</i>	5	0	100 cfu/g (5)		EN/ISO 11290-2 (6)	Προϊόντα που διατίθενται στην αγορά κατά τη διάρκεια διατήρησής τους
		5	0	Απουσία σε 25 g (7)		EN/ISO 11290-1	Πριν το τρόφιμο αποδεσμευτεί από τον άμεσο έλεγχο του υπευθύνου της επιχείρησης τροφίμων που το παρήγαγε
1.3. Τρόφιμα έτοιμα για κατανάλωση μη ικανά να υποστηρίξουν την ανάπτυξη <i>L. monocytogenes</i> διαφορετικά από εκείνα που προορίζονται για βρέφη και για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς (4) (8)	<i>Listeria monocytogenes</i>	5	0	100 cfu/g		EN/ISO 11290-2 (6)	Προϊόντα που διατίθενται στην αγορά κατά τη διάρκεια διατήρησής τους

-ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Κανονισμού (ΕΚ) 2073/2005 σημείο 1.1-1.3

Καθορίζεται η κατηγορία του τροφίμου, σχέδιο δειγματοληψίας, μικροβιολογικά όρια, αναλυτική μέθοδος και στάδιο εφαρμογής του κριτηρίου
 Απόσυρση και ανάκληση σε περίπτωση υπέρβασης των ορίων
 -ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ και Άρθρο 3 - Μελέτες

Listeria monocytogenes και έτοιμα προς κατανάλωση τρόφιμα(RTE)

- **Έτοιμα προς κατανάλωση τρόφιμα**
Προϊόντα τα οποία προορίζονταν από τον παραγωγό για άμεση κατανάλωση από τον άνθρωπο χωρίς οποιαδήποτε προηγούμενη επεξεργασία

- Η παρουσία της σε αυτά οφείλεται :
  - Υπαρξη της στην πρώτη υλη χωρίς να μεσολαβεί στάδιο ικανό να την εξαλείψει (π.χ. σολομός ψυχρής κάπνισης)
  - Επιμόλυνση του προϊόντων από το περιβάλλον παραγωγής (π.χ. χαλούμι)

Μελέτες

- Δεν είναι υποχρεωτικές
- Αναγκαίες όταν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί το κριτήριο 1.2 και επίσης όταν:
  - Νέες διαδικασίες ή τροποποιήσεις στην διαδικασία παραγωγής
  - Νέο ή τροποποιημένο προϊόν
  - Αλλαγή σε συστατικά ή τρόπο συσκευασίας ενός προϊόντος (μίγμα αερίων)
  - Αλλαγές στις εγκαταστάσεις και στον εξοπλισμό

Μελέτες(1^ο βήμα)

- Προδιαγραφές για τα φυσικοσικοχημικά χαρακτηριστικά του προϊόντος(οξύτητα pH, ενεργότητα νερού - a_w , ποσότητα άλατος, συντηρητικά, μικροχλωρίδα και τύπος συσκευασίας)
- Διάγραμμα ροής, σταδία και συνθήκες παράγωγης και αποθήκευσης.
- Πιθανές επιμολύνσεις
- Προσδοκώμενη διάρκεια ζωής(shelf life)
- Διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα όσον αφορά τα χαρακτηριστικά επιβίωσης και ανάπτυξης της L.m σε παρόμοια προϊόντα(ενεργότητα νερού, pH, θερμοκρασία, συντηρητικά)

Μελέτες(2^ο βήμα)

Επιπλέον Μελέτες σε περίπτωση αμφιβολίας για την ασφάλεια του προϊόντος λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαιτερότητα του προϊόντος ,των σταδίων παράγωγης και των συνθηκών φύλαξης (εξειδικευμένες).

Όπως:

- **Μαθηματικά προγράμματα πρόβλεψης (Predictive Microbiology)** χρησιμοποιώντας τα κρίσιμα χαρακτηριστικά ανάπτυξης και επιβίωσης της L.m. Δίνουν μια αρχική ένδειξη αλλά πρέπει να χρησιμοποιούνται με προσοχή και από έμπειρο προσωπικό.
- **Μελέτες Διατηρησιμότητας (Durability studies)**
- Εκτίμηση της επιβίωσης και ανάπτυξης των μικροοργανισμών που **υπάρχουν** στο προϊόν κατά την διάρκεια του χρόνου ζωής του κάτω από αναμενόμενες συνθήκες διανομής, αποθήκευσης και χρήσης.
- Δυνατή η χρησιμοποίηση ιστορικών δεδομένων

Μελέτες(3^ο βήμα)

- **Μελέτη Προσομοίωσης(Challenge test)**
- Διεύρυνση της ικανότητας ενός μικροοργανισμού που **ενοφθαλμίζεται** να επιβιώνει και να αναπτύσσεται στο προϊόν κάτω από αναμενόμενες συνθήκες αποθήκευσης και χειρισμού.

Ο αριθμός και το είδος των μικροοργανισμών που ενοφθαλμίζονται είναι εκ των προτέρων γνωστός

- **Δέντρο αποφάσεων για την καθοδήγηση μας**

Καπνιστός Σολομός

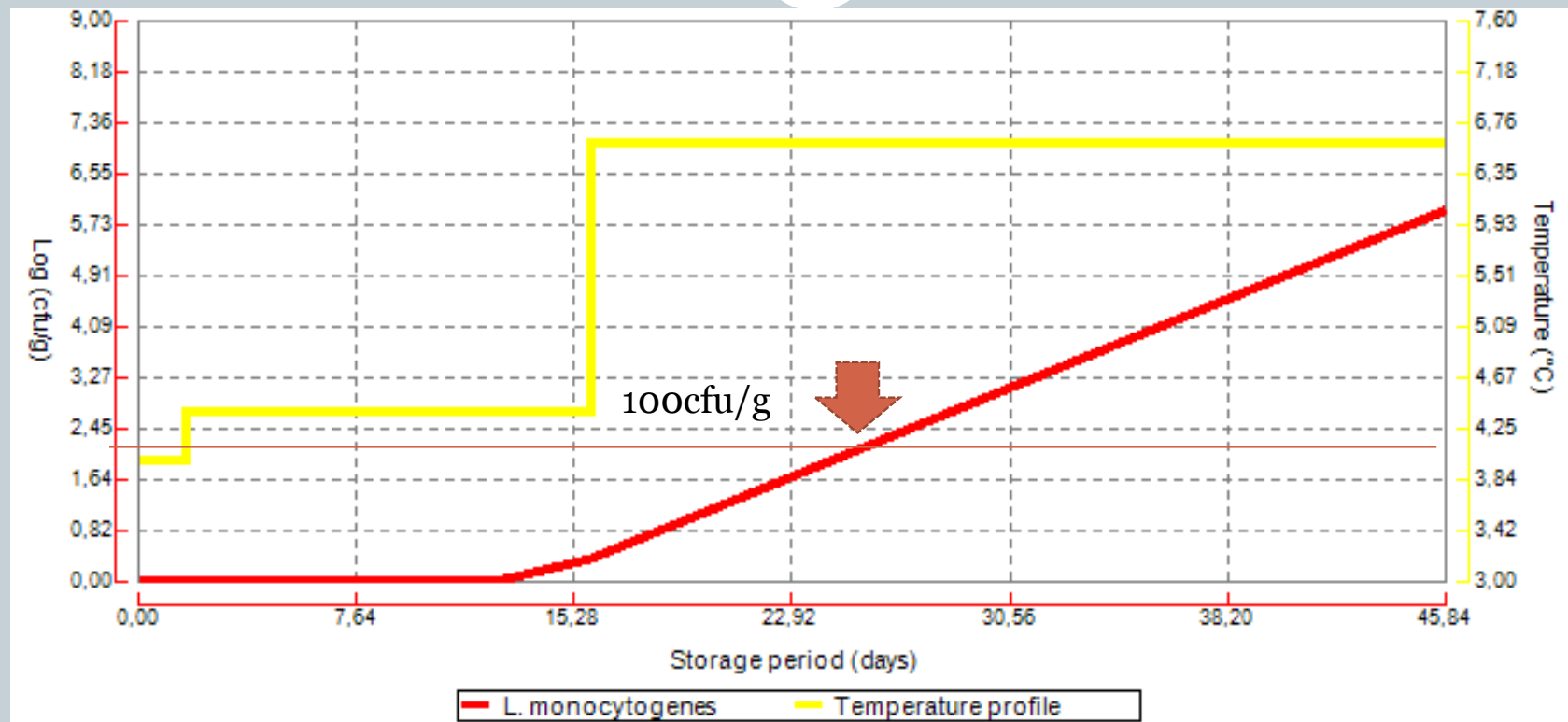

Χαρακτηριστικό	Τιμή
pH	6.5
Water activity (a_w)	0.93
Περιεκτικότητα αλατιού	1.82%
Nitrite ppm	60
Χρόνος Ζωής	1 μήνα (720 h)
Συστατικά καπνού	10ppm φαινόλες
Ημερήσια κατανάλωση ανά άτομο	30 g

- Θερμοκρασίες Διατήρησης

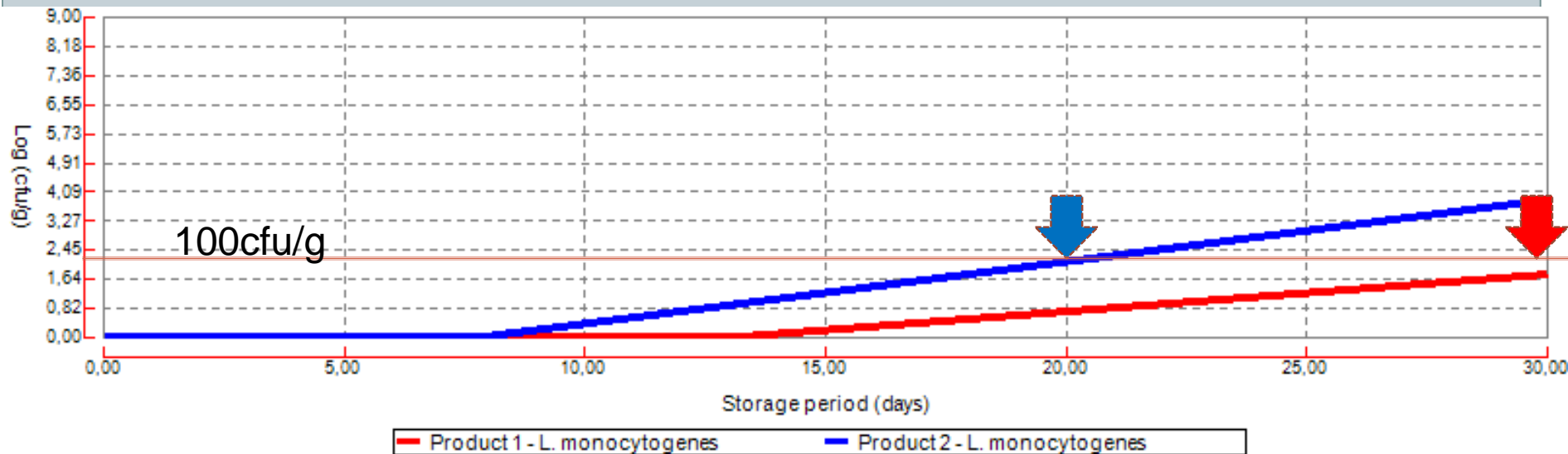
- 0-40h **4°C**
(ψυγείο εγκατάστασης)
- 41-340h **4.4°C**
(ψυγείο υπεραγοράς)
- 341-720 h **6.6°C**
(ψυγείο καταναλωτή)

Μαθηματικά προγράμματα πρόβλεψης (SSSP v.3.1)

Πέραν των 100cfu/g στις 24 ημέρες με αρχικό πληθυσμό ένα μικροοργανισμό *L.m*

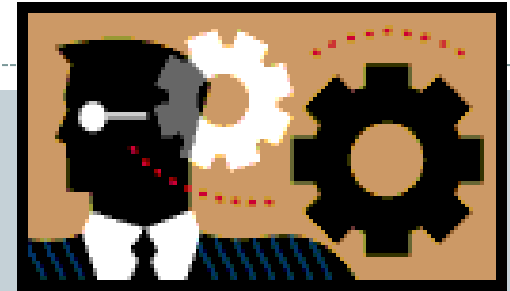
Συνθήκες αποθήκευσης και διατήρησης (4 και 6 °C αντίστοιχα)

Το προϊόν αν διατηρηθεί σε σταθερή θερμοκρασία 4°C (product1) μέχρι την λήξη του δεν ξεπερνά το όριο των 100cfu/g ενώ το ίδιο προϊόν σε θερμοκρασία 6°C (product 2) ξεπερνά το όριο στις 20 ημέρες

Αρχικός ενοφθαλμισμός:ένας μικροοργανισμός *L.m.*

Τροποποίηση διαδικασιών και επαναξιολόγηση

- Μικροβιολογικός έλεγχος πρώτων υλών
- Έλεγχος επιμολύνσεων
- Αλλαγή συνταγής(φυσικοχημικά χαρακτηριστικά, συντηρητικά)
- Επανεξέταση διαδικασιών (ψυχρή κάπνιση vs θερμή κάπνιση)
- Ελάττωση του χρόνου ζωής
- Συνθήκες αποθήκευσης και διατήρησης(κατάψυξη)
- Διενέργεια μεγαλύτερου αριθμού εξετάσεων σε τελικά προϊόντα-διενέργεια επιπρόσθετων μελετών

ΕΠΑΝΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ-ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ